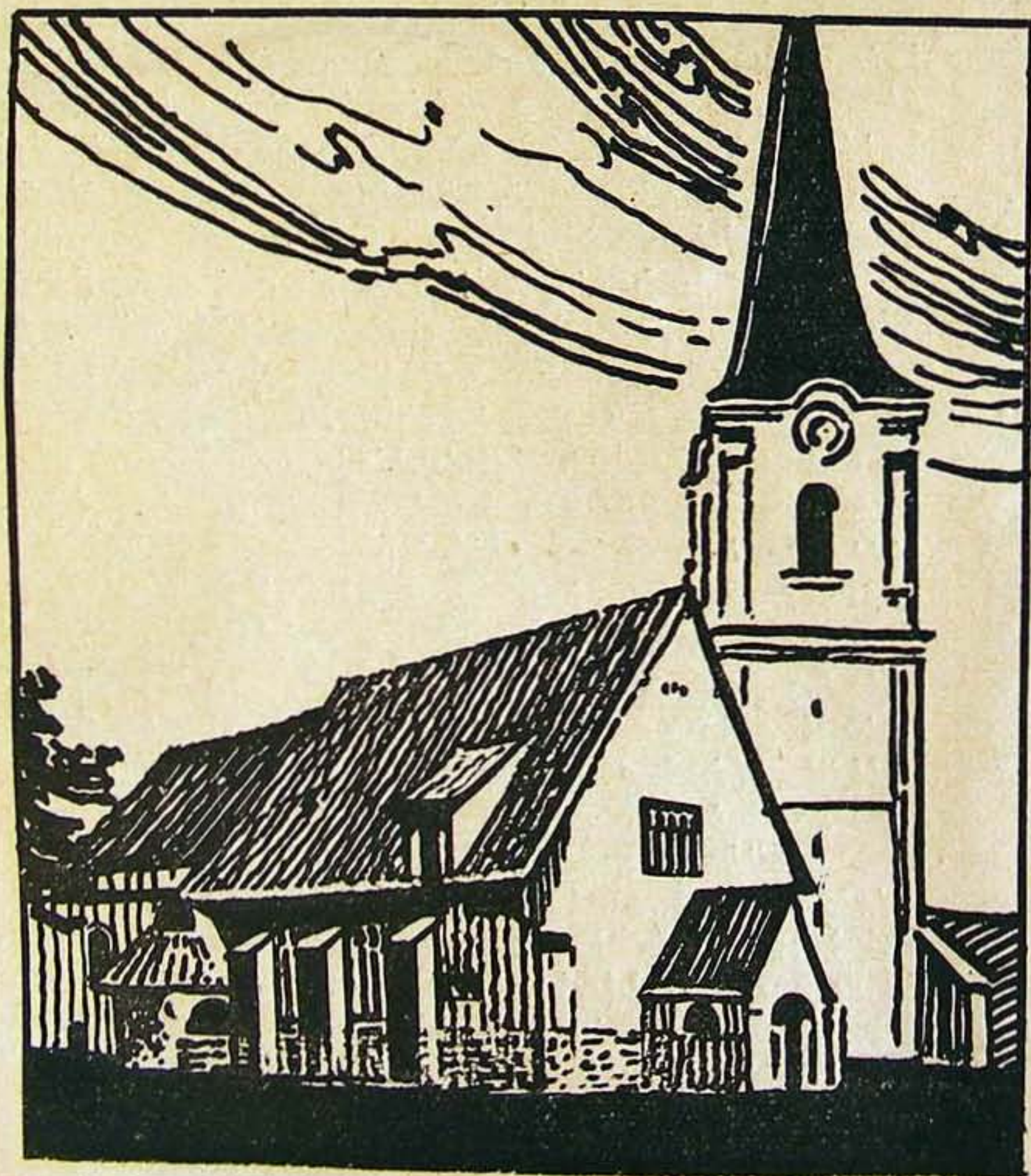

UNITÁRIUS

ÉRTESITŐ

Alapította: Józsa Miklós

Az oklándi unitárius templom

Valamikor, régesrégén ünnepe volt a magyarnak: Virágok ünnepe. Színpompá és illat gyönyörködtette és bővületébe vonta népünket, a természet egyszerű gyermekeit. Akkor választottuk magunknak családi lobogó gyanánt a piros-fehér-zöld színeket. És ezekhez hívek maradtunk mind a mai napig.

Az egyik megtanított minket az áldozat szentségére. A másik megőrizte lelkiünk tisztaságát: a nemzeti becsületet. A harmadik pedig tanít ma is hinni és remélni.

Apostoli munka ez is, az is. Hejh, mert ennek az ezeréves magyar Hazának ma már az ünnepek lelkes hangulata és áhítatos öröme mellett csakugyan komoly és kitartó munkára van szüksége, hogy régi fényében és dicsőségében helyreállíttassék. Ugyanúgy, amint az — ég és föld tanubizonysága szerint — benne volt a Teremtő Isten célgondolatában.

Ne mondjátok, hogy a csodák korszaka lejárt. „Ma is fúj a szél, ahová akar“ ... Sebeseen zúgó szélnek zendülése tölti be utcáinkat és tereinket, s a nyelvek beszéde ékes tanúságot tesz amellett, hogy ami sokaknak — Bábel, az az egyetemes keresztény testvériség jegyében a mi számunkra egy új kijelentés megnyilatkozása ... Tüzes nyelvek, amelyekben olthatatlanul ég, és hat, és gyógyít és újjászül a Szeretet lángja.

Halljátok, mint zokog fel megértő emberi keblekből a századok himnusza! Látjátok, mint lelkesednek érte az apostolok, akiknek a jó és igaz ügy diadaláért mindent kockára kell tenniök, még az életüket is! ... És hadd lépjen nyomukba Krisztusnak vitéze, mint hitvalló tanítvány, egyik a más után — a róuák népe és a bérc fia, csakúgy, mint a nagy Király idején, 900 évvel ezelőtt véres karddal és kettős kereszttel ...

„Hol vagy István kerál,
Téged magyar kiván“ ...

Nagypéntek népe, édes magyar Népem! Te ugyancsak lerontád az Istennek templomát ... Ama harmadnapon építsd fel hát újból, hogy husvéti győzelemre — a feltámadás hitéből kivirágozva — legyen végre piros Pünkösöd is:

„Egy akarattal — Együtt!“

Józan Miklós.

Hit és szabadság.

Tetteink által tehát mindnyájan lehetünk az Urnak, a mi mennyei Atyánknak, szolgálattevő követői. S jön idő, amikor ezt az igazságot világraszóló események is támogatják.

Becsüljük meg hát két kezünk munkáját, s annak sikerében bízva, tekintsünk hittel és bizalommal a jövőbe. Hiszen az Örökkévaló előtt, ki minket teremtett, éppen ezáltal bizonyítjuk be, hogy hiszünk ő benne. Aki nem tudja felismerni embertársában az Istent, az őt soha látni nem fogja. Akinek nincs bizodalma az emberiséghez, — a mulandóság bárázdáiban az örök élet gyümölcseihez — az az ő megrögzött hitetlensége által éppen azt az alapot rombolja szét, amelyen az erkölcsi világ nyugszik s megnyugtatja Istenben való hitünket is. Az a hívő, ki a messze jövőtől várja minden bajnak orvoslását, de másfelől itt alant nem hisz az ő szomszédjában és abban, hogy Istennek végezéje és akarata úgyis csak az, hogy a világot minden szennytől megtisztítsa, — bármily vallásos legyen is máskülönb, ő maga rázza, rendíti meg az élő Istenben való hitnek erős oszlopait. Aki egyenesen kárhoztat minden emberi törekvést, az bizonyonnyal magát a Teremtőt gáncsolja.

Krisztus szavaival szólva: „Hisztek az Istenben, higgyetek én bennem is.“ És hitünk őbenne erősítse meg a bizodalmat mibennünk saját magunk iránt. Minden nemes eljárásnak, magának az üdvösségnek is ez a titka, hogy senki ne tartsa nagyra magát, se meg ne vesse embertársait. Nem azt mondta-e maga Jézus is: „Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővesszők, nélkülem semmit nem cselekedhettek.“ S mi mindannyian, kik az ő szellemében élünk, jól tudjuk, hogy mennyire igaz ez a hasonlat a mester és tanítványai között. De hát akkor miért nem igyekezünk azt egész terjedelmében magunkévá tenni? Gondoltunk-e valaha arra, hogy mi lenne a törzsből, ha nem volnának ágai? Az ágak nem élhetnek a törzs nélkül; de a törzs sem az ágak nélkül. Minden emberfiának szól tehát az isteni szózat:

„Szükségem van tereád, hogy benned és általad magamat kinyilatkoztassam; éppen ezért hivatlak el magasra tégedet ... Légy az én szemem és lásd meg a nyomort; légy az én kezem s vidd vissza a tévelygőket az igazi útra, tetteidben hadd nyilatkozzék meg az én szent akaratom — és akkor színről-színre látni fogsz engemet.“

Ime, kedves testvérek, örömben-búban osztályos társaim, ez az, amit hirdetni kívántam e szent reggelen előttetek. Ebben a gyü-

lekezetben, hol mindannyian beismerjük gyarlóságunkat és gyengeségünket, de mindazonáltal jó reménységgel vagyunk az isteni kegyelem iránt, — hirdethetnék-é boldogítóbb igazságot, mondhatnék-é jobb tanácsot, mint hogy ilyen magasztos alkalommal emeljék fel és erősítse meg magát az, akit az életsors lesújtott, akit bú emészt, aki elhagyatva érzi magát és aki az Ur orszájának áldott világában nem gyönyörködhetik. — Áthatva és meg erősítve Jézus szavainak hathatós ereje által: „Aki engemet lát, az Atyát látja“ — bárcsak mi se veszítünk el bizodalunkat és reménységünket semminemű körülmények között! — hogy így beteljük rajtunk is a Jézus ígérete: „Aki hiszen énbenem, élő vizeknek folyásai származnak annak kebeléből.“ Amen.

E. Montet.

MAI KÉRDÉSEK

Hogyan látta dr. Iván László korunk válságát?

Nem a nagy társadalmi problémákról akarok írni, mely ma is forr az idők katlanjában, csak Rólad akarok emlékezni, Iván László, ki fiatalon is, törékeny testtel, az energiádat emésztő betegséggel szemben is olyan abszolút biztonsággal, olyan bizalmat szuggeráló, mosolygó fölénnyel tudtál szembe nézni a korunkat megrázó nagy kérdésekkel.

Korunk lelki válsága és Iván László — ezt a nagy küzdelmet nem tudom a Te ma is elevenen élő szellemedtől elválasztani. Talán azért, mert amikor megismertelek, túl a világháborún és a megoldatlan problémáknak még nagyobb háborúja előtt, mindég ez volt a beszélgetésünk tárgya vagy legalább is a gondolatok kényszerű kapcsolódása folytán mindig ennél a kérdésnél kötöttünk ki. Te pszichológus voltál és a lélek formálása által akartál új embert teremteni és az új ember útján egy jobb társadalmat, én a szociális intézmények útján akartam ugyanazt a célt megközelíteni. De mindketten pedagógusok is voltunk s éreztük, hogy a gyermekek, az új nemzedék, a fiatal hajtások útján jöhet csak az igazi forradalom, a lelki megtisztulás, az új társadalom alapvetése.

A kiindulási pontunk nem volt ugyanaz, a célt gyakran más-más irányból akartuk elérni, de eszmecserénk sohasem élesedett vitává. Talán azért, mert Te hittél a jószándékomban s még biztosabban azért, mert én mindig megrendülve álltam meg a Te mély hited bizonyossága előtt. Meg lehet-e úgy oldani az ember, a társadalom, a magyarság problémáját, ahogy Te elgondoltad, azt ma se merném állítani, de annál jobban érzem, hogy

jól, tisztán, becsületesen csakis úgy lehetne megoldani, ahogyan Te érezted.

Nevelői pályám legnagyobb öröme volt mindig, ha a fiatalabb lelkek megnyíltak előttem egy-egy őszinte pillanatra, ha egy-egy érzés- és gondolatvillanásuk megérezte velem, hogy most gazdagabb lettem általuk. Ilyen reveláció volt számomra a Veled való első találkozásom. Láttam sugárzó értelmet, megértő lelkedet és éreztem az abszolút tisztaság után vágyó kiolthatatlan szomjúságot. Gyermekek, testvér, tanító és tanítvány tudtál lenni egyszerre. Ember voltál, jó ember, aki mindég jobb akartál lenni és aki mindenkinek jót akartál. Amit mondtál vagy amit írtál, az mindég a lelkeidből jött és elért az emberek lelkéhez. Amit mondtál, az ige lett az ajkadon: egyszerű, hihető, természetes. Már vége a nagy én-kultusznak — írtad s az ember kezd azok felé a javak felé orientálódni, amelyeket örökkévalóknak pillant meg.

Hívó ember voltál és nem hittél Spengler véstjósuló elméletének, mert megérezted, hogy a fejlődés és hanyatlás relatív folyamata mellett ott van az abszolút felé törő folyamat is. Hívó lélek voltál, a hit belső igazságtartalma hatotta át lelkedet és megvetted a praktikus, kalmárszellemű vallásosságot.

Olyan ember voltál, aki tudásodat, társadalmi elgondolásodat nem akartad hitedtől elválasztani. Láttad a nemzeti gondolat régi tartalmának elhalványodását s a törhetetlen, fanatikus hit forrásából akartad a nacionalizmust felfrissíteni. Távol voltál az anyagi gondolkodástól, de tisztán láttad, hogy az emberek nagy tömegei hallatlan nyomorban élnek.

„Az újjászülető vallásos-nemzeti gondolat az anyagiak terén is rendet, becsületes rendet, emberhez méltó életet fog létrehozni, de ezt csak azért tudja megtenni, mert a lelkében a legmélyebb, a legősibb, a legmegrázóbb élettapasztalat áll, t. i. Krisztus keresztje. A tömegeknek azért lesz az életük elviselhetőbb, mert az új vezetők Jézus példája nyomán nem uralkodni akarnak, hanem szolgálni.“

Tévedtek, akik Téged csak elméleti embernek láttak. Távol voltál a szürke teóriától s a jelenben és a múltban mindég az élő igazság érdekelt és Dávid Ferenc életét azért kutattad oly fáradhatatlan buzgalommal, mert ő is nagy és fojtó nyugtalanságban élt az őszes evangéliumi értékekre nézve. S az evangéliumi érték azért volt nagy számodra is, mert az élő élettel szerves összefüggésben láttad azt, mert annak érvényesítésével ember-testvéreiden akartál segíteni.

Szanatóriumban voltam két évvel ezelőtt, mikor utánam küldted tartalmas kis füzetet: a *Korunk lelki válságát*. Az égő tűz ere-

jével hatott írásod, minden szavadból érezni lehetett, hogy Te jobban ismered ennek a mai társadalomnak finom szerkezetét, mint sokan, akik hivatalosan próbálják azt javítani és minden szavadból érezni lehetett, hogy ez csak nagyon jó ember írása lehet, hogy az élő hit árama hatja át minden megnyilatkozásodat. A füzetet elkapkodták. Orvosok, betegek, hivatalnokok, mérnökök, elméleti és gyakorlati emberek összehajoltak és átszellemlen vitatták, milyenek láttad Te, Iván László, korunk lelki válságát? Egyszerre ott hon lettél köztük, lelkesítetted, tanítottad őket, ha személyszerint nem is voltál ott.

Később élőszóval folytattuk a beszélgetéseket s levelezésben is megvitattuk a problémákat. Leveled mindég hű tükre volt tiszta szándékodnak és szuggeráló hitednek. Két évvel ezelőtt írtad:

„Könnyebb száz gondolatot is lefirkantani, mint egyet is megvalósítani. Én állítom, hogy Jézus fölötté áll a mai világboldogító elméleteknek és a mult romlottságának, de nem azért, hogy örökké okvetetlenkedjék az ő kritikai meglátásaival, hanem inkább azért, hogy a gyakorlati életnek soha többé nyugtot ne hagyjon, hanem az embert örök elégtelenségben tartsa. Az ember hajlandó önelégülten megállni, ha nem áll ott Jézus a maga szent nyugtalanságával és nem ösztönzi az embert előre. Ezért Jézus nekem az örök forradalmat jelenti...”

Nem voltál a szürke elmélet embere, láttad az anyagi bajokat, de a szellem tiszta forrásánál kerestél gyógyulást:

„Az ember egész ember: szellem és anyag együtt és egyszerre. Aki forradalmat akar csinálni, annak egyszerre kell lelki forradalmat és szociális forradalmat csinálni. Én hiszem és vallom (és ezt egy újabb röpiratban majd, hogy mikor, azt nem tudom, meg szándékozom írni), hogy az új vallásos szociális rend megalkotására csak a dolgozó társadalmi rend lesz képes.”

A Te elgondolásodban új tartalommal teltek meg az új idők jelszavai; a neonacionalizmusban Te a teljes igazság, az egész ember diadalát kerested, a nemzetet felülemelkedő embert, a homo supranaturalist:

„Amikor ezt Jézus nyomán felismerjük és megragadjuk az Isten kezét, a forradalom akkor fog kitörni és igazában tombolni... Én arra a vallásosságra gondolok, amely óriási erővel fog az elkövetkező századok valamelyikében megszületni s létrehozni a mai anyagi, züllött világrenddel szemben egy fenkölt és fegyelmezett világot, amelyben ismét a vágyvavágyott Isten előtt borul le ámuló áhítatban az ember. Ez az Isten nem fogja megengedni az ostoba luxust, az ember önteltségének ezt a kirívó fitogtatását. Akkor majd nem az embert imádja az ember s nem

a miniszterekhez járul napi kézesókra, hanem egy szellemi Fenség előtt gyújt örök áldozati tüzet, aki előtt egyformán hajol meg mindenki, egyformán apró s kicsiny lévén emberi mivoltában. A mai emberimádást forradalmi úton az Isten imádása fogja felváltani. Az alamizsna ebbe a világba nem tartozik; mert itt mindenki megkapja a magáét, mivel Isten ezt mindenkinek megadta.”

Az örök nyugtalanság és örök szeretet embere voltál Iván László. Az örök nyugtalanság üzött, mikor az unitárius vallásalapító életének legbensőbb titkait kerested és az örök szeretet hajtott, mikor lelki megújulás útján akartad megoldani a társadalmi élet nagy kérdéseit.

Ugy érezted, csak jobb emberek teremhetnek jobb helyzetet. Példamutató, egész ember voltál Iván László és abban a nehéz időben, mely ma ránk nehezül, sokszor fogunk Téged idézni. Az élő szeretet, mely áthatott Téged, nem vesztett az erejéből és minél válságosabb időket élünk, annál gyakrabban idézzük a Te jóságos lelkedet s annál jobban érezzük:

— *Iván László, nem haltál meg egészen!*
dr. Kemény Gábor.

ESZMÉK VILÁGA

Gondolatok.

A hét egyik napjának verőfényes délutánján, gyönyörű napsütésben kimentem a szabadba. A nap szokatlan melegében ögyelegve és szemlélődve jártam, élveztem a szabad levegőt. Lelki örömmel szemléltem a természet újraébredésének kezdetét. A zsenge vetések friss zöldelésében, a fák rügyfakadásában, megilletődéssel, mély hálaérzettel csodáltam a jóságos Isten végtelen kegyelmét és szeretetét. Bámultam a természet életműködésének megújulásában a legfőbb hatalom teremtő erejét. Aztán elnéztem a szántóember földetforgató ekéjét. A magotvető asszonyok kapájának szorgos munkáját. Köszöntöttem a még melegágyban ápolt növényपालánták gondozóit. Hallgattam egyideig a boronáló legények tréfálkozásait, aztán elnéztem a szétmenő felhőfoszlányok útját és gyönyörködtem a felrebbent pacsirták magasan ívelő röpködésében. Tavasz van és, mert úgy tudtam meglátni a tavaszt mutató jelenségeket, hogy a természet örökszép rendjének csodálata közben, hálaérzet támadt lelkemben a Mindenható bölcsesége iránt, boldogan tovább mentem.

Utközben elgondolkoztam. Vajjon minden ember tudja megcsodálni és érteni a tavaszt egész fenségességében? Vajjon minden-

kinek gyönyörűség a szabadban szemlélődni és ott már most meglátni a gyümölcsöt a fakadó rügyben, a termést az alig zöldelő magcsirában, a zsenge palántákban? Látni tudja-e mindenki azt a törvényszerű életfolyamatot, amely ilyenkor tavasszal a természetben elindul? A Teremtő bölcs elrendezését, végtelen jóságát és alázatos lelkében hálát tud érezni mindezekért a szerető Atya iránt? E kérdésekre igennel felelek, mert nem tudok elképzelni olyan embert, akinek e nagy mű látása eszébe ne juttatná mulandó parány voltát és lelkét ne töltené meg alázatossággal. Hiszen az égről melegen tűző nap és a hatásában újraébredő természet Istent dicsőítik. Boldog az az ember, aki ezeknek a tavaszi jelenségeknek beszédét meg tudja érteni és akit e beszéd lélekben hódolatra indít...

Még egy kép. A megmunkált föld dús termést hoz. Az elvirágzott fák gyümölcse már beérőben van. A kifejlett vetések kalásza lassan a forró napsütésben aranyszínűvé sárgul és zizegve, suhogva hajlong a csendes szélben. A kapás növények már szárba szökkennek, szépen fejlődésnek indultak. A rétek, mezők gyönyörűen tarka virágai, csodálatos színpompában illatoznak.

Egyszerre felhőbe borul a nap. Rövid idő alatt elsötétül az ég. Hirtelen szélvihar támad és a sötét felhőből fehéres, ólomszürke, vastag takarót sodor a határ fölé. Villámlik, mennydörög. A szélvihar összetöri az előbb még büszke kalászokat, leveri a félig ért gyümölcsöket, összetépi a virágok szirmait és a felhők csatornáiból elemi erővel előtörő jég, pillanatok alatt semmivé teszi az egész határt. Ahol az előbb még viruló élet és biztató reménység volt minden, ott a vihar után csak pusztulás és a megsemmisült ígéret szomorú képe tárul a szemlélő elé.

Aztán jönnek az emberek, akiknek munkája, minden fáradsága elveszett. Lesújtva, kétségek között, összetörve állanak meg a pusztulás színhelyén. Elnézem őket és látom szívükben a bánatot, szomorúságot. Lelkükben az alázatosságot. Ajkukon csendes fohász mormolását és szemükben az újraébredő reménység felcsillanását.

Ezen a képen az emberekre vonatkozó szín egészen természetes és következetes. Hiszen a gyarló emberi természetnek jellemző alapvonása, hogy úgymondjam lényege, hogy ha nagy bajba jut, a különben gögös fej meghajlik, a kemény szív megpuhul és a kegyetlenkedő lélek alázatossá lesz. Sőt, amikor súlyos csapás éri, a földi élet zordsága kelleténél mélyebb barázdát szánt gondterhelt homlokára, vagy amikor a vég közelségét jelző betegségek örlő bacillusai gyöttrik, ha addig sohasem, de akkor tud imádkozni. Fohász-kodni Istenhez és segítséget, szabadulást vagy megváltást kérni. A földiség anyagsarában

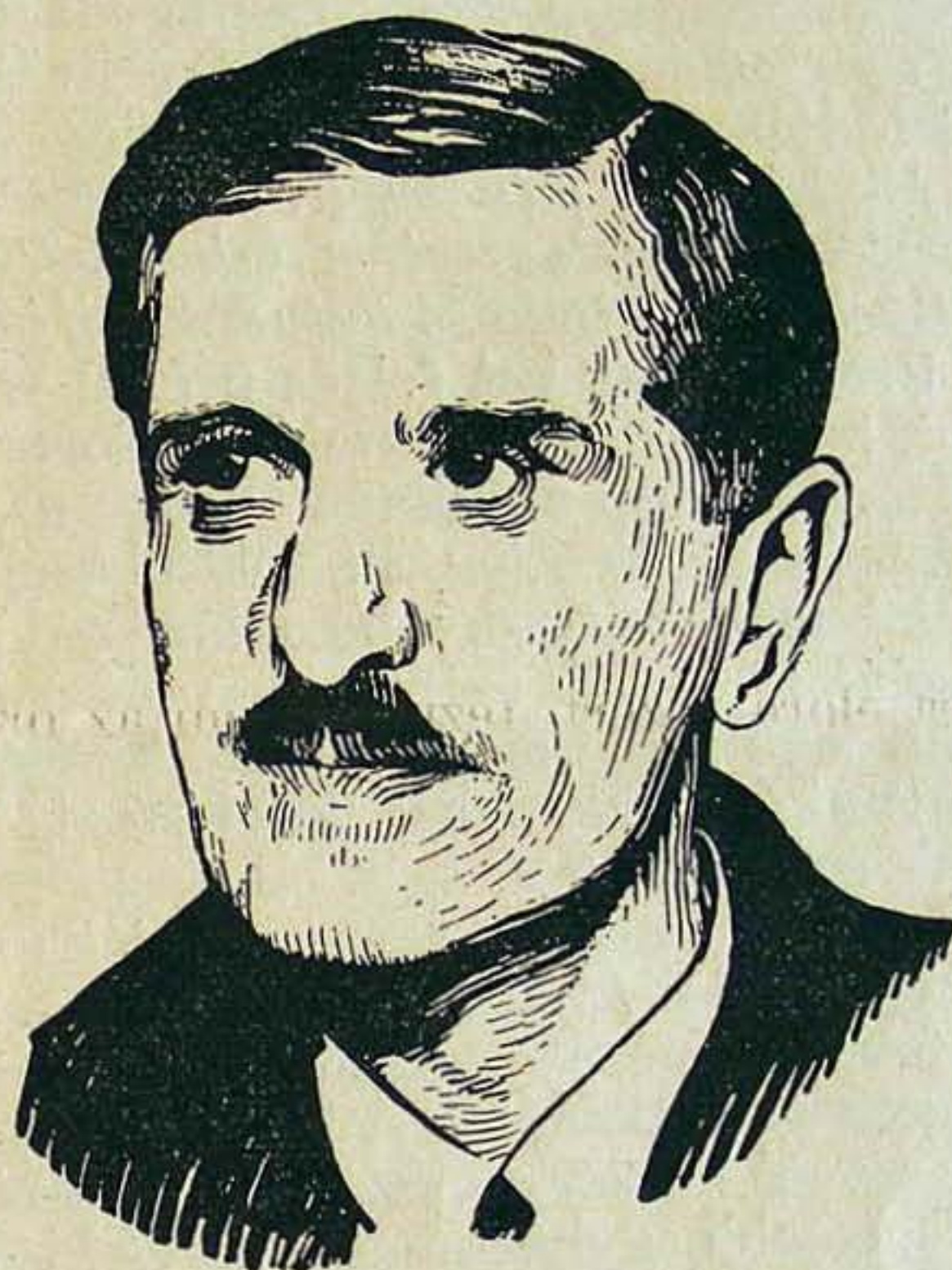
bukdácsoló, üres-szívű, lélekszegény ember is tud könyörületért esedezni, amikor az élet, a tévedések és csalódások láncolatossorozatával mutatkozik előtte.

Két kép: ellentétes színekkel megrajzolva. Az egyik az öröm, a másik a lesújtó bánat, az egyik az ébredő élet, a másik a pusztulás ecsetjével megfestve. Az emberi lélekre ugyanazt a hatást gyakorolja. Képes ugyanazt az érzést kiváltani az emberből. Lelkét Istenhez fordítja és megtanítja imádkozni...

Szász Domokos.

ERDÉLY

Dr. Varga Béla

erdélyi unitárius püspök.

Az erdélyi magyar napilapok örömmel közlik, hogy dr. Varga Béla unitárius püspökké történt megválasztását a román kultuskormány előterjesztésére az uralkodó jóváhagyta s így az jogerőssé vált. Az ünnepélyes beiktatás időpontja még nem került nyilvánosságra, de minden bizonnyal rövidesen megtörténik.

Az alábbiakban közöljük dr. Varga Béla unitárius püspöknek az Erdélyi Figyelő munkatársa előtt az unitárius egyház legaktuálisabb missziója és az egyház és az ifjúság viszonya kérdésekre adott nyilatkozatát:

„A magyar kisebbségi egyházak aligha fognak nagyon eltérő feleleteket adni ezekre a kérdésekre. Meg kell tartanunk híveinket hitükben és egyházas öntudatukban, ami együtt jár a faji öntudattal is. Erdélyben nagyon össze van forrva a kettő egymással, nemesak a magyaroknál, hanem a románoknál és a szászoknál is. Kisebbségi fennmara-

dásunk egyik legfontosabb feltétele úgyszólván lételapja az, hogy lehetőleg minden élettevékenységünket az egyházak köré csoportosítsuk. Ez a gondolat nem pusztán ötlet, hanem évszázadok történelmi tapasztalatának az eredménye.

Az egyházas öntudat mellett a kulturális öntudat erősítése is állandó missziói feladat, mert szorosan összefügg az előbbivel. Ez még nagyobb nehézségekbe ütközik, mint az előbbi. A kisebbségi felekezeti oktatás, legalább ami a magyar felekezeteket illeti, lassanként gyöngül és súlyos veszteségeket szenved s így a jövő ezen a téren nem sok jót ígér. Híveink újabban örvendetesen hozzáláttak kultúrházak építéséhez. Missziói feladataink között nem utolsó az, hogy a növendék ifjakat magyarul írni és olvasni is valahogyan próbáljuk megtanítani, hogy bár egyházi énekeinket és a vallásoktatáshoz szükséges tankönyveket tudják elolvasni. *A körülményekhez képest jól képzett, minden iránt érdeklődő, a szervezkedés lehetőségeivel mind közelebbről és mélyebben foglalkozó öntudatos ifjúságunk van.* Problémákat vet fel és próbál reá megfelelni, konferenciázik, általában forrongó állapotban van. Ez az állapot nem pusztán az ifjúság forrongása, hanem a kisebbségi helyzet által teremtett adottságokhoz való alkalmazkodás forrongása. Hogy hova fognak fejlődni, a jövő fogja megmutatni. Az élet fogja kiformálni, remélhetőleg kisebbségi egyházi életünk előnyére.

Hogy ez valóban így történjék, nagyon sok a tennivaló. A régi nemzedék és a háború után felnőtt nemzedék között természetszerűen bizonyos szakadások vannak. Ennek egy vonalra való hozása, a szakadékok áthidalása a legfontosabb egyháztársadalmi és kisebbségi feladat.

JÖVŐ ÚTJAIN

Az unitarizmus jövője Magyarországon.

Az Unitárius Értesítő utóbbi számaiban cikkek jelentek meg, amelyek az unitarizmus magyarországi jövőjéről szóltak. Engedjék meg nekem, hogy a kérdéshez hozzászóljak. Szerintem ugyanis a kérdés eldöntéséhez nemesak a jelen ismerete szükséges, hanem az unitarizmus múltjának minél behatóbb ismerete is.

Nem elég az, ha eszméink helyességében bizva, megelégszünk a régi keretek között folyó egyházi élettel. Az eszmék terjesztése a törvények által megengedett eszközökkel éppolyan fontos. Mi új hívek megszerzésére nem törekedtünk soha olyan eréllyel, mint kellett vagy lehetett volna. Bízunk meglevő létszámunkban s a régi, kipró-

bált hívekkel megelégszünk. Nem gondolunk arra, hogy meglevő állományunkat természetes apadás fenyegeti s azt ennél fogva más oldalról pótolni kell. A vegyes házasságok mindig sok kárt okoztak nekünk s minden reverzállissal egy-egy család elvész az unitarizmusra, tehát a jövőben ennyivel apad a létszámunk.

Ezt a természetes apadást a múltban se vetjük kellőképp figyelembe. Az áttérésekre a mult vonatkozólag azt szoktuk mondani, hogy a hatalom nyomása, az üldözés volt azoknak az oka. Csakugyan sok veszteségünk volt ilyen okokból. De tudnunk kell, hogy más okok is közrejátszottak a múltban is. Az elnyomással meg tudom okolni egy Trauzner Lukácsnak, Dávid Ferenc vejének a katolikus vallásra történt áttérését is — bármily fájdalmasan érte is ez az akkori unitáriusokat — mert ez Bástia idejében történt.

De már Szilvási János papunknak áttérését nem az üldözés okozta, hanem nyilvánvalóan az ő egyéni érdeke és hiúsága. Őt az unitárius egyház felkarolta, külföldi akadémiákra kiküldte s mégis reformátussá lett, hogy a jól jövedelmező szászvárosi eklézsiát elnyerhesse. Majd később, hogy Báthory Zsigmond fejedelem kegyét megnyerje, katolikussá lett.

Hát a kolozsvári szász atyafiak egy része miért lett Bethlen Gábor alatt reformátussá? Bethlen nem üldözte őket, legfeljebb jobbnak látták számításból a fejedelem vallására térni.

Markó Mihály középszolnoki esperes 1646-ban házassági ügye miatt tért ki s magával vitt egy csomó eklézsiát (állítólag harmincat), amint ezt aranyosrákosi Székely Sándor az unitárius egyház történetében feljegyezte. Ezt a 30 eklézsiát ugyebár nem üldözés folytán veszítettük el?

Bethlen Farkas és Cserei Mihály, két jeles történetíró a XVII. században, gyermekkorában unitárius volt. Egyik — Bethlen — apja halála után anyja kivánságára lett reformátussá, a másik valami csínytet követett el a kolozsvári unitárius kollégiumban s átszökött a büntetés elől a reformátusba. Mindkét nagytehetségű író így elvesztettük.

A háromszéki eklézsiánk jórészenek elveszte Gál Kelemen megállapítása szerint a kellő öntudatosság hiánya miatt történt.

A példákat szándékosan a XVII. századból vettem, mert így objektívebben bírálhatja el mindenki az eseteket, senkire sem lehet sértő ezeknek a dolgoknak emlegetése. De ne gondoljuk, hogy az emberi természet a XX. században más, mint a XVII. században volt. Az emberi gyarlóság ma is rávihet bármelyikünk családjában egyeseket, hogy mint a múltban, családi okokból, házassági ügyekből, nagyravágyásból, sértett hiúságból stb. kifolyólag áttérjen.

Aki Erdélyből származó unitárius, az még nem 100 százalékgig a becsület, az igazi karakter mintaképe — ilyen mintaképek csak Jókai regényeiben találhatók. Közelebb jár az igazsághoz,

amit a bukaresti Unitárius Hirnök utolsó számában olvastam, mint a szerkesztő megállapítását: Huncut a székely, két esze van s legtöbbször a rosszabbikat használja.

Oda konkludálok tehát, hogy számításba kell vennünk bizonyos veszteséget régi híveink sorai-
ból. Viszont gondoskodnunk kell a természetes apadás pótlásáról. Nem gondolhatunk olyan intézményre, mint amilyent a katolikusok létesítettek Erdélyben a XVIII. században, mikor a fundus convertitorumot megalapították: ingyenes internátusi nevelésben részesítették, ha katolikusokká lettek. A katolikusok ma is minden megengedett eszközt felhasználnak, hogy híveik számát gyarapítsák, már csak azért is, mert tudják, hogy másrészt nekik is vannak veszteségeik.

Az a nézetem, hogy mi az igehirdetést használhatjuk fel leginkább hitünk terjesztésére. Aminthogy valóban nagy örömmel tapasztalom rádiós istentiszteleteinken, hogy lelkészeink ezen alkalmakkal gyönyörűen, nagy készséggel magyarázzák vallási alapelveinket. Több beszéd ezek közül okvetlenül kinyomtatandó volna s sajtó útján terjesztendő.

Azt olvasom egyik cikkben, hogy akik érdekből térnek át, azokat ne vegyük át. Kérdezem, hogy lehet ezt megállapítani? S ha meg is lehet, nem volt rá eset, hogy aki tényleg érdekből lépett át hozzánk, később meggyőződéses hívünké lett? Csak egy-két példát hozok fel. A közelmúltban két nagyobb jótevőnk: Beniczkyné Batthyány Ilona grófnő és az erdélyi Bors Mihály ilyen áttért családból származik. Az elválás még az egyházi törvényszékek elé tartozott: Batthyány grófnő és Bors Mihálynak atyja azért lettek unitáriusokká, hogy elválhassanak — tehát érdekből. Később mindketten meggyőződéses unitáriusokká lettek. Tanúsítja ezt az a szép hagyomány is, amely mindkét család részéről egyházunknak jutott.

Bízzuk tehát azt papjainkra, hogy kit fogadnak be egyházunkba. A múltban nem unitárius, hanem katolikus részről kifogásolták, hogy papjaink áttértek ügyében is itélkeznek válóperekben. De akkor papiszékeink a támadások ellenére mindvégig kitartottak álláspontjuk mellett s a nyilvánvalóan érdekből (válási ügyük miatt) áttérőket is befogadták. Ugy gondolkozván — helyesen, — hogy ezek közül is lehet később egyházunknak hű fia. Amint fentebb felhozott példák tanúsítják, lett is.

Végül a transszilvanizmusról akarok néhány szót szólni. Ez tiszteletreméltó politikai eszme Erdély részére. De a magyarországi unitárius egyház nem szekta, mely szűk körben mintegy rejtegeti elveit, nézeteit. Ez régi, történelmi egyház, amelynek missziója visszaszerezni legalább azt az állást, amelyet Dávid Ferenc idejében úgy a Tiszántúl, mint a Dunántúl kivívott. Mikor félszázaddal ezelőtt sikerült a budapesti unitárius egyházat megalapítani, az alapítók egyike, a lelkes Jakab Elek abban reménykedett, hogy hama-

rosan 50 ezer hívünk lesz itt. Ez ugyan túlzott optimizmus volt, de mint cél, továbbra is előttünk kell, hogy lebegjen. Ehhez mértén tekintsük úgy a magyarországi unitárius egyházat, hogy alapítói és irányítói mindenkor erdélyiek, de — bár minél előbb — a hívek zöme magyarországi lenne. Hiszen Amerikában is csak a mag, az irányító szellem van az egykori puritánok utódainak kezében, a hívek zöme később áttértekből származik.

Az unitarizmus eszméinek kell ezt a tömeget összetartania s nem a transszilvanizmusnak. Minden új eklézsia, amely keletkezik, lehetőséget nyújt egy papunk eltartására: eggyel több az igehirdetőnk, misszionáriusunk száma. Ez a terjeszkedés útja. Nagy hálaival tartozunk azoknak a lelkészeknek, akik ide hivatásuk tudatában Erdélyből kijöttek s egyesek már évtizedek óta tanaitkat terjeszteni igyekeznek. Dunapataj, Kosord is egy-egy lépés a kitűzött nagy cél felé, ami örömmel kell, hogy eltöltsön mindnyájunkat.

Viselkedjünk úgy, mint a felnőtt ifjú, aki bár sohase felejt el az anyai szívet, de önállóan lép fel a nagyvilágban s nem mint a járnitanuló gyermek, aki mindig anyja szoknyájába kapaszkodik. Erdélyről ne feledkezzünk meg ugyan soha, de magatartásunkat az itteni viszonyokhoz szabjuk. Ne felejtsük el, hogy évszázadok óta ezen a területen is honosak voltunk. Csak a XVIII. század végén sikerült a katolikusoknak Baranyában az utolsó unitáriusokat áttéríteni. De már félszázaddal később, 1848-ban, a korszellem hatása alatt törvényes elismerést nyertünk itt is.

Azt hiszem, mindnyájunk óhaja, hogy ennek a nagy eseménynek centenáriumát tíz év múlva méltóan, kitűzött célunkat megközelítve, lélekszámban meggyarapodva ünnepelhessük meg!

Botár Imre.

HŐSÖK EMBEREK

Kelemen Lajos.

A napilapok közölték az örvendetes hírt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Kelemen Lajost, a jeles történettudóst, egyházi levéltárunk vezetőjét külső tagjává választotta meg. Magyar tudósnak az életében a legnagyobb tisztesség, amit magyar tudományos testület adhat, mely méltóképen érte a hatvanadik életévét betöltött és most nyugalomba vonult tudós történetbúvárt.

Kelemen Lajost az a nemzedék, akik hosszabb-rövidebb ideig Kolozsvárt tanultak, jól ismerte. Sokunknak tanára is volt és szeretettel magyarázta kedvenc tantárgyait. Az imperium változása után a kolozsvári egyetemi könyvtár és az Erdélyi Múzeum Egye-

sület nagyértékű levéltárának őre maradt, s nagybecsű munkásságával pótolhatatlan értékeket mentett át az utókorra. Munkáját az új uralom urai is méltányolták, s nem volt olyan író, aki az utóbbi húsz-harminc esztendőben erdélyi témáról dolgozva, valamilyen kapcsolatba ne került volna Kelemen Lajossal, aki mindenkinek egyforma szeretettel és gazdag tudása teljes ismerethalmazával állt rendelkezésére. Arra kérjük mi is, hogy most a nyugalom éveiben üljön le íróasztala mellé és jegyezze le mindazt, amiről annyit beszélt, s világosítsa meg azokat a szempontokat, melyeket egy-egy odavetett magyarázatában állított élénk. A magyar unitárius mult legnagyobb ismerője, aki tisztában van az egyes gyűjlesztetek élete kialakulásával, s eddig nem ismert adatok százai és ezrei ismereteselek előtte. Hinni akarjuk, hogy felmérhetetlen tudással és szorgalommal összegyűjtött adatait rendszeres feldolgozásban hagyja hátra mireánk.

Az Unitárius Közlöny, amikor nagy kitüntetéséről megemlékezik, akkor ismerteti azokat, akik egyházunk tagjai közül hasonló kitüntetésben részesültek. Dr. Brassai Sámuel az egyetemes tudós, Bölöni Farkas Sándor a neves amerikai utazó és közíró, Kriza János püspök a székely néplélek termésének gyűjtője, a Vadrózsák szerkesztője, Kozma Ferenc a Székelyföld ismerője, jeles nevelő, Jakab Elek történettudós, Dávid Ferenc életrajzána írója, és ketten, akik ma is itt élnek körünkben, dr. Jakabházy Zsigmond egyetemi professzor és dr. Gelei József szegedi egyetemi professzor, az egyetem ezidei rektora. Sorukhoz méltóan csatlakozik Kelemen Lajos, akinek szép és méltán megérdemelt kitüntetéséhez szerencsét, jó egészséget és további hosszú, munkás életet kívánunk.

MULTUNK

Az oklándi unitárius templom.

Minden forgalmasabb útvonaltól távol, zöldelő erdőkkel borított csúcsok rejtekén, csöndes folyású patak mellett szerényen húzódik meg a Hargita alatt Homoródalmás. Szép napos, koradélután indultunk el a városból hazatérő székelyekkel. Először bizalmatlanul szemléltek minket, de ahogy megtudták, hogy mi is arrafelé valósiak vagyunk, mindjárt felmelegedtek és megindult a beszélgetés.

Amerre elhaladtunk, mindenütt gyönyörű cser- és bükkerdők, csobogó hegyi patakok, kristálytisza források közt vezet utunk. Egy darabon délnek mentünk, majd Kénos felett neki vágunk keletre a Homoród völgyének. Alkonyat felé már az utolsó hegyoldalon

baktattunk felfelé a Kis-Homoród völgyéből, le a Nagy-Homoród völgyébe. Mire a tetőt elértük, már alkonyodott. A tetőn megálltam és visszafordultam. Színpompás látványosságban bontakozott ki a tájék szemem előtt. Messze nyugaton a bágyi vár fölött izzó vörösbe borult az alábukó nap, bíborfénybe borítva a Mérke- és a Réka-tetőt... A hátamögött a vén Hargita végelelathatatlan hegyeivel zárta le a határt, s közvetlen előttem pedig a völgyben szeszélyes ívben kanyargott a Kis-Homoród patak. Lent a völgyben gyümölcsösök között pirostetejű falvaeskák pihentek az alkonyi megvilágításban. Minden faluban büszkén emelkedik ki a falu házai közül magas tornyával az unitárius templom. A két Homoród mentén festői rendetlenségben következnek egymásután Abásfala, Keményfala, Szentmárton, Recesenyéd, Szentpál, Kénos, Lókod, Székelyderzs, Almás, Karácsonyfala, Oklánd és Ujfalu községek. Székelyföld unitáriusságának zöme él itt a falvakban, melynek lakossága még János Zsigmond uralkodása alatt fogadta el Dávid Ferenc tanait és tért át az unitárius hitre. Ebben a hitben meg is maradtak napjainkig híven, rendíthetetlenül...

Almás szép kies helyen fekszik. Lakosai szintiszta székelyek, akik felerészben unitáriusok, felerészben római és görög katolikusok, de akadnak még baptisták is. Tiszta, csinos házai között a bővizű Homoród vizimalmok egész sorát hajtja. A falu szerkezete romantikus. Egészen más, mint az alföldi, vagy más erdélyi falué. A falu unitárius papja Simén Domokos — akit épen akkor pillantottam meg, amikor a szénásszekér tetején ülve maga fuvarozta haza a szénatermését. Igazi dolgozó unitárius pap, aki a falusi unitárius élet keménykarú harcosa. Mellette, erős támasza neki a tiszteletes asszony, aki buzgó erényével és bátor, határozott fellépésével sokszor nagy szolgálatokat tett az erdélyi unitárius egyháznak. Ilyen papnékat adjon Isten egyházunknak sokat, akkor egyházunk biztos alapokon fog nyugodni. Isten adjon nekik erőt s kitartást, hogy elérhessék azt a célt, amit maguk elé tűztek annak idején. Itt szemléltem meg az újból restaurált templomot s azt a remekműű könyvszekrényt, ami a faluból elszármazott unitáriusok áldozatkészségéből jött létre.

Nagy-Homoród völgyében kisebb-nagyobb kirándulást tettem. Így jutottam el Karácsonyfalvára, ahol a magastornyú unitárius templom várszerű kőkerítés közt egy magaslaton fekszik. Innen uralja a környéket... A faluban Bálint Ödön esperes és Benczédi Ákos kántortanító fogadott. Kedves emlékeim közé sorozva azokat a percekét, amit körükben töltöttem.

Karácsonyfalváról Oklándra rándultam

ki, ahol az egyház ifjú lelkésze, Kelemen Imre kedvesen és nagyon barátságosan fogadott. Jóságos tekintete elégedetten nyugodott meg rajtam. Egyéniségéből az élni akarás és a munka szeretete sugárzott ki. Meg is látszik ennek nyoma az oklándi egyházközségen. Személyes vezetése mellett tekintettem meg az újra restaurált, sokszáz éves öreg templomot... Az oklándi templom alapításának körülményeit homály fedi, azonban a szakemberek véleménye megegyezik abban, hogy ez a történelmi emlék-számba menő templom építése visszanyúlik a XIII. századba. Ennek az ősrégi műemléknek falai az utóbbi években itt-ott megrepedeztek s az újjáépítés munkálatai bizony égetően szükségessé váltak. Amikor a bontáshoz hozzá kezdtek, a lehulló vakolatok mögül freskók kerültek napvilágra, melyek közül kettő eléggé ép állapotban látható ma is, míg a többi falfestmény felismerhetetlen. Ez a két freskó Péter és Pál apostolokat ábrázolja, kezükben papírtekercsel, s a nevük is fel van ott tüntetve: S. Petrus és S. Paulus. A templom a reformáció előtt a római katolikus egyházhoz tartozott, s amikor János Zsigmond uralkodása idején a lakosság áttért az új vallásra, bizony elég türelmetleneknek bizonyultak a festett képekkel szemben, mert alaposan megrongálták és bevakolták. Véletlenül ez a két festmény tőrhetően épen maradt. A lebontás után vált még láthatóvá egy sekrestye ajtó is, rajta ezzel a felirással: Michael Kovács. A templom maga a gótikus stílus nyomait viseli magán, míg a sekrestye ajtó a XVI. század elején készülhetett. A kis gótikus ablakok meg a XV. század nyomait viselik. A templom festett mennyezetét 1780-ban, a deszkázatot pedig 1713-ban készítették. A templom épületétől különálló tornyot még a XVI. század közepe táján építhették magasabbra. Természetesen ezek a nagy időközökben történt építkezések magukon hordozzák a különböző korszakok építési ízléseit. Most, hogy a templom restaurálása időszerűvé vált, — a barokk-stílusból sokat átvett székely építkezési forma szerint — a terveket Debreczeny László készítette. A templom az ő tervei alapján készült el, kidomborítva rajta a tiszta székely népművészeti vonalakat. A gazdasági romlásnak annyira kitett székelység félmillió lejt hordott össze, csak hogy új templomában dicsérhesse az Istent. A lelkes fiatal unitárius papnak tulajdonítható, hogy ez is meglett. Most már a templom kész, de az oklándiak nem elégednek meg templomuk újjáépítésével, hanem most már új orgonát is akarnak vásárolni. Ezek az egyszerű székelek nemesak érzik, hanem vallják is, hogy meg kell maradniok az ősi hit mellett és ép ezért minden áldozatot meghoznak hitük védelmére. Oklándon is bebizonyosodott, hogy

ahol a kitartás erős, ott már a fejlődés is tapasztalható.

Egyébként a Homoródvölgyi unitáriusok közt tett látogatásom nyomán az a nézet alakult ki bennem, hogy dacára annak, hogy az erdélyi unitáriusok helyzete határozottan rossznak mondható, de kétségbeesésnek, vagy csüggedésnek nyoma sincs a lelkekben. Dolgoznak, fejlődnek. Itten az unitáriusok nem törődnek a világ szennyes áradatával, mert meg vannak győződve arról, hogy nemsokára bekövetkezik az az idő, amikor őket is ember-számba fogják venni. Nem lármaznak, nem bántanak senkit, mert békében akarnak élni s éppen ezért megbecsülik embertársaikat, bármely nemzethez, vagy felekezethez is tartozzék. Türelmesen várnak és esendesen dolgoznak. Ujjáépítik roskadozó templomukat, házi tűzhelyüket. Munkálják a jövőt, mert tudatában vannak hivatásuknak s ez a hivatás oly nehéz, hogy még sokan lesznek, akik talán elbuknak ebben a küzdelemben, de azért mégsem pusztulnak el, mert ismét felújulnak a bölcsők, s ha nem is ontják, de tovább termelik az erőt, mert még nem halt ki a szivekből az ősi unitárius erény s vígan dorombol a tűz az unitárius tűzhelyeken...

Ágoston József.

RÓVÁS

Szórványaink élete.

A tavasz folyamán az egyházközségi közgyűléseken számot adunk az elmúlt esztendő munkájáról. Ezekben a számadásokban visszatükröződik egy egyházközségi esztendő minden szellemi és anyagi vonatkozású ügye. Az egyházközségi lelkészi jelentéseket és zárszámadásokat időről-időre közölni szoktuk, hogy a hívek nagy közönségét tájékoztassuk az ott történetekről, mert sajnos, legalább is itt Budapesten, régebben szájalmasan kevesen jelentek meg ezeken a nevezetes találkozókön. Most ebben a rovatban a kisebb község a szórvány életét ismertetjük, hogy annak közvetlen összetartó és példaadó ereje buzdítson a nagyobb gyülekezetekben is erősebb összetartásra és nagyobb áldozatkésziségre.

GYULA.

Ebben a kis határmenti városban harmincegynéhány unitárius hívünk él. Igazi szórványt alkotnak, lélekszámuknál és rendes gyülekezettől való nagy távolságuk miatt. A hívek majdnem mind erdélyiek, akiknek gyermekei már itt születtek, s néhányan már a harmadik generáció tagjai közé tartoznak, ahol még a nagyapa vagy a nagyanya jött el az erdélyi hegyek közül. A társadalmi osz-

tálykülönbséget a szeretet szava szüntette meg közöttük. A régebben letelepedett hívek szeretetükbe fogadják azt, akit sorsa odavet s fájdalmasan búcsúznak attól, akit a sors szeszélye más városba helyez át.

A szórványban csak 5 tiszta unitárius család van, a többi helyen vegyesházasságban élnek, de a másvallású házaspár megértése lehetővé teszi, hogy az unitárius gyülekezeti munkában részt vegyenek. A hívek rendre úrvacsorai kelyhet, tányért, kancsót és megfelelő terítőket szereztek be, s közel száz pengő vagyonnal rendelkeznek, melyet takarékpénztárban kezelnek. Évente egyszer rendes közgyűlésen számolnak be dolgaikról és évente négy alkalommal tartanak a lelkészek úrvacsoraosztással egybekapcsolott Istentisztelet körükben. Az unitárius növendékek vallásoktatását József Dezső szórványgondnok végzi a buzgó pedagógus szorgalmas odaadásával, s ugyancsak az ő munkásságának az eredménye az, hogy a hívek az év folyamán összesen 15—20 alkalommal olyankor is öszszegyülekeznek, amikor nincsen rendes Istentiszteletük, s ilyen alkalmakkor, más szórványokban is megvalósítható módon egyházi éneket tanulnak, bibliaolvasás, rövid ima vezet be a találkozókat és erdélyi tárgyú dolgokat olvasnak fel, kérdéseket beszélnek meg, — együtt vannak, ismerik egymás gondjait, s mivel ismerik személyszerint is egymást, könnyebben tudnak egymáson segíteni.

A szórvány élete akkor válik a közösség szempontjai alapján értékesé, amikor megszűnik csoport, szórvány lenni, és teljes mértékben átalakul gyülekezetté. Unitárius egyháztársadalmi életünk a legtöbb helyen éppen ezt a belső erőt nélkülözi, mely nélkül pedig a jövő fejlődésének útja el sem képzelhető. Gyulai testvéreinket szeretettel köszöntjük s arra kérjük, hogy kicsiny gyülekezeti közösségükben rejlő erőt sugározzák szét mindenfelé, ahol unitárius szórványaink élnek, hogy példaadásuk másokat is buzdítson a cselekvésnek az útján a jövő építése felé.

KRÓNKA

Konfirmáció Hódmezővásárhelyen.

Holnapután

csendes, szelíd, fehér ruhás lányok és komoly ünneplő arcú fiúk csapata vonul a felvirágozott templom felé... az Ur asztalához.

Belső tűz pirjában égnék az arcok... halkán csendülő vallomások röpködnek a templom levegőjében: Hiszek egy Istenben. Mindenható Atyában... Hiszek Jézus Krisztusban, Istennek Egyszülött Fiában, a mi

Urunkban... Hiszem a Szent Lelket, — a bűnök bocsánatát... Hiszem az Örök Életet...

A megterített Urasztalának kenyeréért bátortalanul először nyúló kezek... Remegve ajkához emelt, borral telt kehely: Jézus testének és vérének misztikus jelképei... Első vacsora Jézussal... első tudatos közösség Jézussal... első leborulás Isten Fiának lábához...

Ez áldozócsütörtök kívülről és belülről.

Holnapután, áldozócsütörtökön a mi templomunkban is ez fog történni. Unitárius testvéreink jöjjetek erre az ünnepre, amelyen Urunk Jézus 21 lelket fog a Hívők Rendjébe felavatni.

A konfirmáció 9 órakor kezdődik. S minthogy Szegedről is lesznek konfirmálók, akik szüleikkel együtt jönnek, — a konfirmációi ünnep után megvendégeljük őket, híveink adományából egy kis szeretet-vendégség keretében, a lelkészi lakás udvarán. Úgy a templomba, mint a szeretet vendégségre híveinket szeretettel hívja és várja

*Biró Lajos
unitárius lelkész.*

Ez volt az ujságokban megjelent hivatkozó, melynek hívására áldozócsütörtökön megtelt a templom a szülőkkel és hívekkel. Orgonaszó mellett 21 konfirmálóval (15 fiú és 6 leány) bevonult a lelkész is... Kezdetét vette a konfirmálás.

Felcsendült az ének: Szent Istenem, tekints reám... aztán elindult az egyik növendék ajkáról az ima. Jött a kikérdezés, — folytak a feleletek szépen, szabatosan. Majd újra ének csendül fel: Hiszem vallom egy az Isten...

Elhangzott a fogadalom, a lelkész beszélt, — majd csendben, kézzől-kézre járt a pohár... egy fiú imával fejezte be az Úrvacsorát.

Evangéliumot kapott mindenki emlékül, — még egy kézfogás és véget ért a konfirmálás.

A növendékek, a szülők és a templom egész közönsége, a hívek serege ezután bevonult a lelkészi lakás udvarára, ahol terített asztalokon már várta a hívek adománya, nemcsak a konfirmálókat, hanem a felnőtteket is, — mindenkit. Megkezdődött a vendégeskedés, az unitárius asszonyok, — akiknek jó szíve készítette a lakomát, — a papnéval hordták, kínálgatták a jó tésztákat, mézest, perecet. Jutott mindenkinek bőven a tésztából, a citromos málnaszörpös üdítő italból és a szeretetből is.

Beszélgető csoportok alakultak, hívek és vendégek, vásárhelyiek és szegediek között. Egyik konfirmáló fényképfelvételeket készített társairól...

Igy ebédelték szeretetben addig, amíg minden elfogyott, — még a perec is. Dél felé

aztán elszéledtek, hazamentek a hívek és a vendégek áldozócsüdtörtök szép emlékével a szívében.

Azoknak életét, — akiknek neveit az égi aranykönyvbe is beírták adományaikért, — áldja meg az Isten.

BESZÁMOLÓ

Nyári konferenciánk Magyarkúton.

Május 25-én, megérkezésünk után rövid áhítat keretében felhúztuk a zászlót, jelezve, hogy megkezdjük a munkát, amely egy évre erőt ad a további küzdelemre. A zászlófelvonást és bevonást rövid áhítat keretében minden reggel és este elvégeztük. Ezek a rövid áhítatok vallásos és hazafias jellegűek voltak, mert hitünk szerint ez a kettő elválaszthatatlan. Egyúttal alkalmat adott arra, hogy beszámoljunk az elmúlt nap eseményeiről és előkészítsük a következő napot.

Május 26-án *Ferencz József* lelkes megnyitó szavai után *Ujvári László* tartott emlékbeszédet, ismertetve *Iván László* dr. nemes életét, példaadó munkásságát és művei alapján vallásos felfogását. Utána *Jeltje Vorster* a szabadelvű keresztény ifjúság nemzetközi titkára ismertette a mozgalmat és az idei év július 27-től augusztus 1-ig Leersumban tartandó konferenciát.

Május 27-én *Dézsi Anna* ismertette a Perczelné Kozma Flóra leányegyesület munkáját, célját és terveit. Az előadást élénk vita követte s az a nézet alakult ki, hogy leányegyesületünk jó irányban halad s ezért arra kell törekednünk, hogy minden unitárius leány a tagjai sorába lépjen. *Csifó N. László* az erdélyi mozgalom kiküldöttje ismertette az ifjúság munkásságát. Öröm volt hallgatni az ő szíves előadását és nagyon sokat tanulhattunk: lelkesedést, munkakedvet, ismertetést, egyetértést, áldozatkészséget és szégyelhetjük azt, hogy mi aránylag kevesebbet tudunk produkálni, mint ők nehéz helyzetükben. Igéretet tettünk, hogy a július elején Kolozsvárott rendezendő ifjúsági konferenciára követet küldünk a Konferenciás Tábor támogatásával a Brassai Sámuel ifjúsági egyesület és Perczelné Kozma Flóra leányegyesület egy Erdélyben még nem járt tagja személyében. A „Kévekötés“ helyébe lépő „Unitárius Evangélium“-ra felhívjuk híveink figyelmét, előfizetőket gyűjtünk és szellemileg is támogatjuk a kapocs fenntartása végett az unitárius ifjúsági lapot. — *Buzogány Anna* az Unitárius Nőszövetség áldozatteljes munkásságát ismertette. A felszólalásokban azon töprengtünk, hogyan lehetne a kevésszámú áldozat-

kész nő mellé egy nagyobb tábort állítani e krisztusi munka végzésére.

Május 28-án *Kézdy Emil*, a pestszentlőrinci állami telep vezető gondnoka, a szociális munka problémáit ismertette. Pestszentlőrincen erős keresztény és magyar lélekkel harcol a közömbösség ellen és európai nivóra emelte rövid idő alatt a rábízott telepet, meggyőzve az embereket az igazi kultúra követelményeiről. Egész tudásával magyarázta meg, hogy minden kereszténynek össze kell tartania, egymásért dolgoznia, előkészítenie a jövő boldog nagy Magyarországot. Gyakorlati példát ajánlott, hogy tartsunk egy napot minden hónapban, amikor egy tál étellel kevesebbet eszünk, vagy vacsorára megelégszünk egy csésze kávéval és az ebből megtakarított filléreket gyűjtsük össze valami nemes célra, például szegényeink segélyezésére, vagy szeretetház létesítésére. A Nőszövetség vállalkozik a fillérek összegyűjtésére. Ez lenne a cselekvő unitarizmus s annak útjelzője a krisztusi áldozatkészség. Előadását élénk vita követte, melyben *Józan Miklós* püspöki vikárius is részt vett.

Pethő István lelkes előadásában az unitarizmus jövő irányát ismertette, amelyet abban lát, hogy vissza kell térnünk a Dávid Ferenci alapra, elhagyva a dézsi egyezmény annak idején ránk erőltetett és hitünket megbénító hagyományait. Előadását, mint mindig, erős hit és nyugodt, de nyílt szókimondás jellemezte. Ezt az előadást is élénk vita követte.

Vasárnap, május 29-én 9 órakor ünnepi Istentiszteletet tartottunk. *Csifó N. László* bibliát olvasott és imát mondott, *Jeltje Vorster* hollandul imádkozott s utána a Miatyánkot mondotta el hollandul, mi együtt magyarul, *Benedek Gyula* beszédet mondott, amelyben a keresztény cselekedetre hívta fel a terem megtöltő közönség figyelmét. A közbeeső énekektől hangos volt a terem, amelyeket majdnem mindenki énekelt.

Utána *dr. Eszterhás István* miniszterelnökségi titkár tartott mélyenszántó előadást a nemzetről, megmagyarázva a nemzet fogalmát, melyet nemcsak a faj, a kultúra, hanem a gazdasági adottság is képez. Ez a három fogalom egyesül a nemzetben. Ismertette a különböző hódítási módokat, köztük a főníciaiakét, mikor nem veszi el a hódító sem nyelvét, sem közigazgatását, a meghódított államnak, csak tisztán a kereskedelmével hódítja meg magának és teszi azt vazallusává. Ezért kell nekünk is küzdenünk, hogy ne csak nyelvünk, műveltségünk nyomja rá keresztény és magyar bélyegét hazánkra, hanem az ezzel egyenlő fontosságú gazdasági gyarapodásunknak is keresztény és magyar jellege legyen. Az előadást széles vita követte és láttuk azt az új egészséges irányzatot, amely fia-

talságunk lelkét, tudását a gazdasági pálya göröngyös, de reménykeltő útjára tereli.

Délután *Bardócz Vilmos* ismertette a Brassai Sámuel egyesület munkásságát és örömmel hallottuk azt, hogy egyesületük szeretettel és adományával támogatta lapunk ifjúsági mellékletének kiadását.

Május 30-án reggel *dr. Csiki Gábor* misziós lelkész tartott szabadelőadást erdélyi származásunkból folyó kötelességeinkről. Közvetlen hangon magyarázta meg, hogy az erdélyi ember mentalitását a földrajzi helyzete és a nehezebb viszonyok emelték lelkiében, szellemiekben és kifejlesztették benne az összetartás és egymáson segítség, a hithűség és nemzeti hűség nemes vonásait. Kötelességünk ezeket a jellemvonásokat itt a csonka hazában is közkinccsé tenni.

Az ebéd utáni zászlóbontással ért véget a jól sikerült nyári konferencia. A résztvevők száma 57, akik hosszabb-rövidebb ideig vettek részt munkánkban. Reméljük, hogy számunk évek múlva gyarapodni fog és akik az idén résztvettek, hűségesen követnek további munkánkban. Adja Isten, hogy úgy legyen.

Ujváry László.

IFJÚSÁG

Konfirmáltak Szövetsége.

A Budapesti Konfirmáltak Szövetségének gondolata 1931-ben született meg, az akkor konfirmáló tanulóifjúság körében. A Szövetség célja az lett volna, hogy a konfirmált unitárius ifjakat testvéri táborba tömörítse, s ennek a keretén belül élessze az öntudatos unitarizmust és ápolja az egyházi közösségi gondolatot. Hogy vallásunk szülőföldjével, Erdéllyel, s annak unitárius magyarságával fenntartsa a kapcsolatot, azt vették tervbe, hogy minden évben egy kis székely falucskába bibliát, vagy énekskönyvet küldenek, s így járulnak hozzá a magyar kultúra szolgálatához is. Ennek a gondolatnak a megvalósítására azután nem került sor, illetőleg a Szövetség rövid működés után — közönyösség, vagy más okok miatt, nem tudom — megszűnt.

Az 1931-ben felvetődött gondolatot kívánta győzelemre vinni a tavaly konfirmáltak kicsiny tábora, amikor Barabás tiszteletes úr előterjesztésére örömmel vállalkozott a Szövetség felújítására és kívánatos működésének megszervezésére.

A f. évi január 16-án megtartott alakuló gyűlésünkön úgy határoztunk, hogy a régi célkitűzéseket meghagyjuk, és kibővítjük azal, hogy a minden hónap utolsó vasárnapján megtartandó gyűléseken egy-egy felolvasást tartunk, s az azzal kapcsolatos kérdéseket

megbeszéljük. Így február 27-én a németországi államhatalom és a vallás viszonya került szóba, m. Fodor László „Nemzeti szocializmus és kereszténység” c. előadása kapcsán. Március 27-én Rákóczy Éva beszélt arról, hogy mi a kötelessége egy unitárius leánynak egyházával szemben. Május 8-án az istentisztelet keretében az édesanyánk iránt való hálánk jeléül Fülöp Margit emlékezett meg az anyai szív melegségéről, féltő gondjáról, soha el nem múló szeretetéről. Ugyanekkor Bertalan Júlia egy erre az alkalomra írt költeményt szavalt el. Április 22-én Nyiredy Szabolcs olvasta fel dolgozatát, melyben ismertette szórványokban élő unitárius testvéreink helyzetét. Ennek kapcsán a Szövetség őszi munkájául a szórványgondozásba való tőlünk telhető bekapcsolódásunkat tűztük ki. Május 29-én Magyarkútra rendeztünk hájókirándulást, ahol a konferencia alkalmával meghallgattuk dr. Eszterhás István „Öntudatos magyarság” c. értékes előadását.

Gyűléseinken átlag 20—25-en vettek részt rendszeresen, de reméljük, hogy ősszel újult erővel indul meg a Szövetség munkája, s táborunk megszorodik. Különösen azokra szeretnénk számítani, akik egy-két éve, illetőleg idén korfirmáltak.

Nyiredy Szabolcs.

KÜLFÖLD

Nemzetközi konferenciák.

Az unitárius és a szabadelvű keresztény egyházak világszövetsége és ifjúsági szervezete az idei nyáron Hollandiában rendezi meg találkozóit. Ezek a találkozók alkalmat nyújtanak egyfelől arra, hogy az aktuális teológiai és világnézeti különbségeket megvitassák, egymás gondolatait kicseréljék, de ezen továbbmenően másfelől a barátság, az egymás iránti bensőséges érdeklődés alkalmi. Helytelen volna, ha túlságosan sokat várnánk az ilyen és hasonló találkozóktól, de igazságatlanul jár el az is, aki ezek fontosságát teljesen lebecsüli.

Az unitárius egyházak nemzetközi mozgalmá a századforduló alkalmával indult el sok szép sikert felmutató útjára. Az első húsz esztendőben a vezetés munkája az amerikai kontinensen volt Charles Wendte lelkész kezében. A világháború befejeztekor került át az angol földre, ahol dr. Drummund fáradhatatlan szorgalommal vitte tovább a gondolatot. Nyolc esztendővel ezelőtt a Hollandiai dr. van Holk professzor kerül az ügyvezetés élére, s azóta a hollandok Utrechtben egy állandó irodát is tartanak fenn, ahol nagy szervezettel a mozgalomnak bensőségebb organi-

zációt adtak, mely nem egyszer a szervezkedés mozgalmosságának rovására menve, kissé irodaszerűvé tette munkájukat.

Ma a fejlődés újabb lehetőségek előtt áll. Egyre erőteljesebben jutnak szóhoz a vezetésben azok, akik valóban barátai a gondolatnak és beszélgetés mellett, tenni és cselekedni is akarnak. A tavalyi oxfordi nagy világkongresszus részben új vezetőséget állított a nemzetközi szervezet élére, melynek elnöki tanácsában most egyházunk vezetője, Józsa Miklós püspöki vikárius is helyet foglal és részt is vesz az idei tanulmányi konferencián, valamint az elnöki tanács gyűlésein. Haarlem mellett Bentveldben július 18–24. napjain tartja tanácskozásait a konferencia, melynek főtémája a jelen teológiai kérdéseit világítja meg. Az értékesebb előadók között találjuk dr. H. Hermelink volt marburgi egyetemi professzort, Dr. L. J. Adams chicagói egyetemi tanárt, Dr. McLachlan igazgatót a manchesteri és R. V. Holt tanárt az oxfordi unitárius teológiák tudók előadóit, dr. L. J. van Holk hollandiai egyetemi tanárt, a cseh nemzeti egyház képviselőjében dr. Kovár tanárt és a svájci dr. F. Buri és P. Marti lelkészeket. A francia szabadelvű protestánsizmust a párizsi Foyer de l'ame lelkésze, dr. Wautier d'Aygalliers képviseli. Az előadók között egyetlen magyart találunk, Kővári Jakab kénosi lelkészünket, aki az egyik gyakorlati kérdés előadója. Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a programszerkesztők újra nem állottak hivatásuk magaslatán és teljesen figyelmen kívül hagyták az előadók felkérésénél teológiai akadémiánk tanárait és néhány fiatal, valóban igen jól képzett és nyelveket is jól beszélő erdélyi lelkészünket.

A teológiai konferencia mellett minket nagyon érdekel az elnöki tanács munkája is, melynek egyik igen fontos tárgysorozati pontja a legközelebbi világkongresszus helyének megválasztása. A titkári javaslatok szerint az 1940-ben megrendezendő kongresszus helyéül a franciaországi Strasbourg, az egyik hollandiai egyetemi város és Budapest jönnek számításba. Ez az időpont egybeesik a budapesti templom ötvenéves felszentelési jubileumával, melynek szép kiegészítője lehetne a világkongresszus. A magyar unitarizmust több ízben keresték fel külföldi testvéreink zarándokcsoportjai, s két jelentősebb alkalommal az 1896. évi millenium alkalmával itt Budapesten tartott nemzetközi konferencia épen a mozgalom szellemi ősenek tekinthető, és szép számmal vettek részt külföldi, elsősorban angol és amerikai testvéreink az 1910. évi kolozsvári és dévai Dávid Ferenc születése négyszázados évfordulója alkalmával rendezett ünnepeken, melyet követően a hazautazó küldöttség Budapesten az amerikai

Th. Parker hittudós centenáriuma alkalmából ünnepséget rendezett. Unitárius egyházi és magyar nemzeti szempontból egyaránt fontos lenne, — legalább is nézetünk szerint — az 1940. évi kongresszus budapesti megrendezése, mely sok munkát, áldozatot és fáradságot igényelne, de bőven megteremné a maga gyümölcseit.

A konferenciát követően tartja meg a Leyden International Bureau idei nyári táborozását az Utrecht melletti Leersumben július 27—augusztus 1. napjain, melyet ötnapos kirándulás is követ. Az ifjúsági szervezet, mely 1934-ben történt átszervezése óta holland-angol vezetés alatt állott, most jut el oda, hogy szervezetében is valóban nemzetközivé váljon. Az amerikai és a középeurópai országok fiatalságának szervezetei bekapcsolódása révén a jövőben több és eredményesebb munkát várunk. A konferencia előadói: Dr. Buri svájci lelkész, Prof. Adams chicagói és Dr. Kennett liverpooli előadók, dr. Novák csehországi, H. J. Heering hollandiai és Ferencz József lelkészek.

Az ifjúsági szervezet vezetőségében megvan a törekvés, hogy a közel jövőben itt körünkben rendezzék meg találkozójukat. Örövendünk annak, hogy végre ők is képviselték magukat itteni nyári konferenciánkon. Jeltje Vorster titkár személyében, s erdélyi testvéreinket is meglátogatták. Reméljük, hogy a velük felmerült ellentéteket sikerül majd áthidalni, de örövendünk annak, ha erdélyi barátaink erőteljes szempontjai a mozgalom vezetésénél eredményt fognak elérni. Mi szeretettel támogatjuk azt a törekvést, hogy a mozgalom valóban minden résztvevő ország ifjúságának akaratát és célkitűzéseit hordozza.

Ferencz József.

SZERETETMUNKA

Gyermeknyaralásunk.

Az előkészületek megtörténtek. A fiútábor tagjait a vallástánító lelkészek és a nőszövetség javaslatai alapján már ki is választottuk. Örövendünk, hogy a budapesti és pestkörnyéki gyermekek mellett az idén Debrecen, Gyula, Kecskemét, Szolnok és Mezőberényből üdvözölhetünk vidéki gyermekeket. A cserkészcsapat az idén nem megy külön táborba, hanem néhány tagját elküldi a nyaralótelepre, és a csapat vezetői néhány napig ott lesznek velünk együtt Magyarúton és az egész fiútábort megismertetik az igazi unitárius cserkészszellemmel. A fiútábor június hó 22-én indul: gyülekezés a Koháry-utcában délben 12 órakor. 12.30 órakor a templomban Józsa Miklós püspöki vikárius indítja el a

kis csapatot és kéri munkájukra és nyaralásukra Isten áldását. A fiútábor július 13-án d. u. 5.16 órakor érkezik vissza a nyugati pályaudvarra, ahol a szülők a nyaralásban résztvett gyermekeket átvehetik.

A leánytábor augusztus 10-én indul: gyülekezés a Kőhary-utcában délben 12 órakor. 12.30 órakor Barabás István lelképásztor indítja el a kis csapatot és kéri munkájukra és nyaralásukra Isten gazdag áldását. A leánytábor augusztus 31-én d. u. 5.16 órakor érkezik vissza a nyugati pályaudvarra.

Gyermeknyaraltatásunknak szerves részét képezi a Gyermekvédő Ligával kapcsolatos megegyezésünk, ahol Nőszövetségünk szorgalmas munkával és nagy áldozattal tíz unitárius gyermek nyaralását biztosította. A Liga nyaraltatási akciójára elsősorban is a kisebb gyermekeket küldjük, mert oda csak tizenkét éven aluliakat vesznek fel.

H I R E K

A nyár

a pihenés és az erőgyűjtés ideje. Egyházi életünkben szünet áll be, nincsenek gyűléseink, híveink szétszóródnak, vidéket járnak. Aki az országban barangol, az keresse fel vidéki gyülekezeteinket, templomainkat, szórványgócponthoz, mindenütt szíves szeretettel fogják fogadni. Ezzel is ápoljuk az együvé tartozás kötelekeit.

A pihenés idejében azonban gondojunk arra, hogy az elmúlt időszakban nem végeztük el összes feladatainkat. Sok maradt a nyitott és megoldatlan kérdésekből az őszre is. Ha itt-ott talán fejlődést állapíthatunk meg, gondoljunk arra is, hogy más síkon veszteségek is értek.

A nyári pihenő idején tartsunk egy kis számadást. Vizsgáljuk meg önmagunkban az egyházas buzgóságot, és tegyünk fogadalmat, hogy az ősz folyamán erőteljesebben kapcsolódunk bele egyházunk és egyháztársadalmi mozgalmaink életébe. Mindenki számára van megfelelő munkakör, elvégezhető feladat. Olyan kevesen vagyunk, hogy senkit sem nélkülözhetünk azok közül, akik komoly lélekkel és odaadással dolgozni és építeni akarnak.

Ha tehetjük, keressük fel és látogassuk meg a nyár folyamán fiatalságunkat a magyarkúti egyházi nyaralótelepen, ahol minden vasárnap délelőtt tíz órakor rendes Istentiszteletet tartunk.

Ha pedig jön az ősz, akkor álljunk készen a munkára. Vállaljunk feladatot és érezzük is a felelősséget, mely mindnyájunk vállára egyformán reánehezedik. Egyházunk akkor lesz erős, ha hívei buzgósággal és áldozattal építik és munkálják annak jövődjét.

Ferencz József.

dr. Boros György főpásztorunk élettársa pünkösdi hétvégén tragikus hirtelenséggel hunyt el Kolozsváron. A megboldogult nagyasszony hosszú munkás életén keresztül az egyháztársadalmi munka oszlopa volt, s mint a Dávid Ferenc Egylet Nőszövetségeinek elnöknője értékes eredményekben gazdag munkásságot végzett. Az elhunytat a kolozsvári unitárius templomból temették el nagy részvét mellett és a házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra.

FÉRFI KONFERENCIÁNK június hó folyamáról elmarad és azt szeptember hó 7-8. napjain rendezzük meg. A részletes programot lapunk szeptember legelső napjaiban megjelenő számában közöljük. Ugyanakkor leplezzük le a telepen Dávid Ferenc és Szentábrahám Mihály szobrait és dr. Iván László emléktábláját.

BARTÓK GÉZA polgárdii lelkész prédikál Józán Miklós vikárius külföldi útja alatt a Kőhary-uteai templomban, július 17-én és 24-én a rendes reggeli 9 órai Istentiszteleteken.

LEKVÁRT, CUKROT, ZSIRT ÉS LISZTET hoznak rendre unitárius asszonyaink, melynek segítségével egyre több szegénysorsú és vidéki szórványban élő unitárius gyermeket tudunk három héten át a magyarkúti nyaralóban pihenéshez és lelki felüdüléshez juttatni. A legkisebb adomány épen olyan kedves, mint a legnagyobb. Még nagyon sokan vannak, akik adakozhatnak, mert sok a kérő szája, akiket mind kielégíteni szeretnénk. Az idén Isten segítségével legalább hetven gyermeket nyaraltatunk a tavalyi harminccal szemben.

BRASSAI SÁMUEL RÖL tart előadást a magyar rádióban a közeljövőben Szabóné Weress Jolán író testvérünk, lapunk szorgalmas munkatársa. Örömmel vettük egyúttal a hírt, hogy kis leánya született, aki a keresztségben az Ildikó nevet kapja.

VORSTER JELTJE, a nemzetközi unitárius ifjúsági szövetség titkára résztvett nyári konferenciánkon. Itt Budapesten a konferencia előtt és után dr. Zsakó Istvánné, dr. v. Nyiredy Gézané és Barabás Istvánné vendégszeretetét élvezte. Erdélyi ifjúsági munkánkat is meglátogatta.

A REFORMÁTUS ÉLET c. lapban megjelent közleményekkel kapcsolatos vitát Józán Miklós püspöki vikáriusnak ugyanott megjelent helyreigazító nyilatkozatával a magunk részéről egyelőre lezártuk.

LELKÉSZEINK nyári szabadságukat az alábbi időpontokban veszik igénybe: Barabás István június 15—július 31., Józán Miklós augusztus 1—szeptember 15., dr. Csiki Gábor július 15—szeptember 1.

BUDAPESTI KEBLI TANÁCSUNK rendkívüli ülésén elhatározta, hogy visszafizeti a Misszió Háznak az egyházközségnél fennálló 20.000 pengős kölcsönét olyanformán, hogy engedélyezte a debreceni leányegyház 12.500 pengős tartozását és készpénzben visszafizetett 7.500 pengőt. A Kebli Tanács egyúttal a kocsordi egyházközségnek 7.500 pengős kölcsönt biztosít templomépítése megkezdéséhez, és ugyanennyit, 7.500 pengőt biztosít a Misszió Ház is, úgyhogy most 15.000 pengő áll a templomépítés rendelkezésére. A Kebli Tanács határozatát a rendkívüli közgyűlés jóváhagyta június 3-án. Ugyancsak jóváhagyta a közgyűlés azt a másik javaslatot, hogy az egyházközség szervezzen önálló kántori állást. Reméljük, hogy ez a javaslat is mielőbb teljesedésbe megy.

HIVEINK NYARALÁSÁT kívánjuk elősegíteni, amikor értesítjük, hogy augusztus 1—8. között magyarkuti nyaralótáborunkban napi 2.—Páron külön férfi és külön női hálótermekben nyaralhatnak. Részletesebb felvilágosítással a lelkészi hivatal szolgál.

VIDÉK

BÉKÉSEN jún. 12-én tartott úrvacsoraosztással egybekapcsolott Istentiszteletet Darkó Béla füzesgyarmati lelkész, aki ez alkalommal vezette először az Ur asztalához Ürmössy József békési hívünk két kisfiát.

PESTSZENTLŐRINCEN máj. 22-én délelőtt az Istentiszteleten résztvett dr. Sydney B. Snow, aki szeretettel üdvözölte a szép számmal egybesereglett híveket s örömet fejezte ki a látottak felett. A szép kis székely templom megnyerte tetszését. Budapestről Hollandiába és onnan Angliába utazott ottani unitárius híveink meglátogatására.

KECSKEMÉTI SZÓRVÁNYUNKBAN évzáró vizsgát tartottunk június 12-én, ahol 9 kecskeméti és 7 vidéki növendék jelent meg és tett vizsgát. Két vidéki növendék iskolai elfoglaltsága miatt nem tudott megjelenni. A vizsgán részt vett az anyaegyházközség presbiteriumának tagja, Rédiger Károly tanár is, aki mindig szeretettel keresi fel ezt a kis szórványgyülekezetet. A vizsgát követően az evangélikus templomban Istentiszteletet tartottunk. A szolgálatot Józán Miklós püspöki vikárius és Ferencz József lelkész végezték. Az Ur asztalát, melyet szórványunk két helyével és egy tányérjával terítettünk meg, 30 hívünk állta körül. A testvéri együttérzést fejezte ki a társas ebéd, ahol mintegy negyvenen vettünk részt, a kecskeméti hívek másvallású családtagjaikkal együtt. A kecskeméti csoport egyik érettségiző növendéke Nagy Iván, az országos irodalmi tanulmányi versenyen dícséretet nyert. Nagy örömünkre szolgált, hogy a helybeli hívek mellett a közeli és távoli vidékről is sokan összegyülekeztek: Kiskunhalas, Kiskunfélegyháza, Cegléd, Pilis, Izsák, azok a községek, ahonnan elzarándokoltak híveink, hogy ezen a napon együtt, családiasan ünnepeljünk. Az egész szép testvéri találkozó előkészítése P. Buzogány Lajos szórványgondnokunk fáradhatatlan lelkesedésének és szorgalmának eredménye, akinek köszöntőjét a vidékről jött hívek nevében Orbán János viszonozta. A szórvány most gyűjt a gyermeknyaralattal. Egy fiú, Benedek Árpád nyaralási költségei már biztosítva vannak, s remélik, hogy a leánytáborba is tudnak egy kisleányt küldeni.

HIVATALOS RÉSZ

Szám: 127—1938.

Meghívó.

Unitárius Egyházi Igazgató Tanácsunk 1938. június 20-án (hétfő) d. u. 5 órakor a Tanácssteremben

évnegyedi rendes ülést

tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk.

Budapest, 1938. VI. 4.

dr. Mikó Ferenc s. k.
főgondnok-helyettes.

Józán Miklós s. k.
püspöki vikárius.

Tárgysorozat: 1. Ima — bibliolvasás.
2. Elnöki megnyitó. 3. Jegyzőkönyv hitelesí-

tése. 4. Elnökileg elintézett és folyó ügyek. 5. Erdélyi unitárius püspökválasztás megerősítése. 6. Közalap számadása. 7. Nyugdíjalap számadása. 8. Aug. 20-ika: nemzeti ünnep Szent István emlékére. 9. Kocsordi templomterv és költségvetés jóváhagyása. 10. Állandó vegyes bizottság jelentése. 11. Theológiai konferencia Hollandiában: képviselő. 12. Időközben érkező ügyek. 13. Indítványok (írásban — előre).

NB! Állandó vegyes bizottság ülése: június 17. (pénteken d. u. 5 órakor a lelkészi irodán.

Külön meghívót nem küldünk. Házi nap-tárunkban jegyezzük elő a dátumokat.

LELKÉSZI NYUGDIJALAPRA május hó folyamán beküldött kegyes adományokat egyházunk részéről az alábbiakban köszönettel nyugtázom: dr. Jakab Zoltán 25 P, dr. Halász Jánosné 10 P, Häutler György és Csatkai Jenő 5—5 P, Báródy László 4 P, Kádár Ferenc, Sigmond Sándor, Nagy Istvánné, Hegedüs Szilárd és Barabás Irma 2—2 P, Vaida András 1 P 50 f, dr. Fejes József, Csiki Pál, Polgár Margit, B. Páll Mária és Dobos József (Haiduhadház) 1—1 P. Összesen: 65 Pengő 50 fillér. Tekintettel arra, hogy Híveink az egyháztársadalmi mozgalmak rendjén az egyházi adó mellett, úgy is meghozzák a maguk áldozatát, ez is elég szép összegnek mondható. Kérve-kériük azonban kedves Atvánkfiat, hogy a Nyugdíjalappal szemben tegyenek kivételt. Hallgassák meg, amit az apostol mond s amit én is bizalommal idézek mindnyájuk buzdítására: „A jótéteményben meg ne restüljetekek”...

Szives üdvözlettel:

Budapest, 1938. VI. 4.

Józán Miklós
püspöki vikárius.

ADOMÁNYOK a Kocsordon építendő templom javára. Május elején közel 900 hívüinktől kértünk segítséget a Kocsordon építendő templom javára. A kérő levélben közöltük a gyönyörű székely stílusú templom képét és hangsúlyoztuk, hogy mindenkitől a legtöbbet várjuk, amit Isten jóvoltából adhat, mert egyetemes egyházi érdek, hogy a templom mielőbb felépüljön. Május folyamán még csak 68-an küldték el adományukat. Ezeket e helyen hálás köszönettel nyugtázzuk. Reméliük, hogy rövid időn belül többi híveink is jelentkezni fognak kegyes adományaikkal és nem lesz senki, aki a szép cél érdekében a maga áldozatát meg ne hozná. Részletfizetést is köszönettel veszünk. Ezt azért adtuk tudtul, hogy azok, akik egy összegben nem tudtak többet adni, mint amennyit már adtak, adományukat még mindig megtoldhatják: Kelemen Béla 30.—, Dr. Horváth Kálmán 3.—, Vaida András 5.—, özv. Török Kálmánné 3.—, Kisgyörgy Béla 5.—, Rédiger Károly 10.—, dr. Nagy Béla 5.—, Ferenczy Zoltán 3.—, Nagy Pál 1.—, Kisbooskói Ferencné 5.—, Tózsér András 3.—, Rösner Valéria 3.—, dr. Kovács József 10.—, dr. Molesánvi Gvuláné 5.—, dr. Péter Aladár 5.—, Mátéffy Domokos 20.—, dr. Szalay Aladárné 2.—, Gothárd Zsigmond 2.—, Mátéffy László 1.—, Kiss Mózes 3.—, Blascznek Béla 10.—, özv. Jáky Nándorné 3.—, Harmos Árpád 5.—, Ozanich Gyula 5.—, dr. Nyiredy Géza 10.—, Túrmezei Lászlóné 5.—, Gyarmathy Mózes 20.—, dr. László Jenő 1.—, özv. Somogyi Béláné 5.—, Kisgyörgy Endre 5.—, özv. Schev Ernőné 1.—, dr. Gombos János 5.—, dr. Molnár Jenő 3.—, vitéz

Filep József 10.—, Somogyi Andor 20.—, Konez János 10.—, Kiss Irén és Jolán 4.—, Szekeres Antal 2.—, Borsos Zoltán 5.—, Benczédi Dániel 1.—, Aszód: 5.—, Gönczy Árpád 2.—, Raffay Dániel 5.—, Péter László 4.—, Baltig Jenőné 3.—, dr. Kálnoki Kis Jenő 5.—, Árkosi Gyula 3.—, öz. Belovits Imréné 20.—, Anghi Gyöngyi 1.—, Csutor Gyuláné 1.—, Kádár Ferenc 5.—, Deák György 5.—, dr. Jakab Zoltán 25.—, Kovács Gábor 5.—, Reiner Lajosné 3.—, dr. Mikó Lajos 30.—, Pásint Mihály 5.—, Császár József 10.—, Gyulai Zoltán 5.—, dr. Gyarmathy László 6.—, Lőrinczy Géza 2.—, Májay Dezső 10.—, Józán Miklós 100.—, dr. Hosszú Zoltán 2.—, dr. Szentiványi József 2.—, Székely Sándor 1.—, Barabás László 5.—, vitéz Kozma Ferenc 10.— pengő. Összesen eddig: 534 P.

BESZÁMOLÓ az Unitárius Misszió Ház Diákotthonának jótékony célú diák vacsoráztatásáról. Az Unitárius Értesítő útján is hálás köszönetet mondok azoknak a hittestvéreimnek, akik szivesek voltak engem ebben a munkámban pártolni, egyúttal nyugtázom is azokat az összegeket, amelyek hozzám erre a célra befolytak: Borsos Zoltánné, Deák Farkasné, Péterffy Júlia, öz. Nyirő Gézánné, Ráduly Jánosné, Zsakó Andorné, Bartha Lajos, Dr. Gál Jenő, Kelemen Béla, Bárány Gábor, Dr. Ferenczy Géza, Dr. Szinte Jánosné, Dimény Mózes 10—10 P, Józán Miklósné 20.—, Hédervári Hugóné 15.—, Polgár Lipótné 8.— P, Barabás Istvánné, Nyiredi Gézánné természetben egyszer, Bajka András kétszer adott vacsorát. Öz. Viola Miklósné, Kovács József, öz. Arlov Viktorné, Mózes Mihály, Schey Ernőné és Benczédi László 5—5 P, öz. Nyiredy Jenőné 3.— P, Mikó Lajos 7.— P. Dr. Kozma Jenőné két zsák lisztet adott. Ebből 34 vacsorát tudtunk adni 17 személynek, a Misszió Ház ugyancsak 34 vacsorát adott 1937. október 15-től 1938. június hó 15-ig. Meg kell említenem Czeglédi Józsefnét, aki mindig szorgalommal és szeretettel végezte a rá bízott vacsorák elkészítését. Ezúttal is munkájáért köszönet illeti. *Dr. Csiki Gáborné.*

A SZENTÁBRAHÁMI PIHENŐ javára legújabbán adakoztak: Kádár Ferenc és a Telep-utcai gyermekcsoport 2—2 P, Csiki Pál 1.— P, v. Szinte Gábor — 50 f, 2 drb. felirásos levelezőlap á 6 f, 12 f, 7 drb. templom levelezőlap á 8 f, 56 f, 47 drb. pihenő és 11 drb. propaganda levelezőlap összesen 58 drb. á 10 f, 5 P 80 f kiegészítésül 2 f,

összesen 12.— P, s mult havi számunkban nyugtázott 45.— P együtt 57.— P. Felkérjük kedves lapunk olvasóit, hogy vásárolják levelezőlapjainkat, ezzel nemes célt szolgálnak. Adjanak, hogy mi is adhassunk a Pihenő berendezésére.

A BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre június hó 19-én az Unitárius Misszió Házban (IX., Hógyes Endre-u. 3., volt Rákos-u.) a délelőtt 10 órakor kezdődő Istentiszteletet követően fontos tisztújító közgyűlést tart. Felkérjük iparos és kereskedő híveinket, segédeket és tanulókat, hogy ezen a napon tegyék félre minden más dolgukat és jöjjenek el erre a gyűlésre, mely saját érdeküket szolgálja. Targysorozat: 1. Himnusz. 2. Elnöki megnyitó. 3. Régi tisztikar lemondása. 4. Új tisztikar választása. 5. Dr. Ujlaki Géza dísztag indítványa a munkaprogram megállapítására: ipari és kereskedői bemutató rendezése stb. 6. Szózat.

A jó bevásárlás előfeltétele, a megbízható üzlet

ÜRMÖSSY ÉS EÖRDÖGH

férfi és női szövetek, selyemek, sifon, és vászonárúk, mértékutáni férfi fehérneműek stb.

IV., Petőfi Sándor-u. 3. az udvarban

Telefon: 188—660.

Hittestvéreinknek árendedmény!

Női és férfikalap nagy választékban — modellek után alakítást olcsón vállalok

özv. Péter Jánosné

VIII., Baross-utca 82.
Unitárius hittestvéreim támogatását kérem.

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő és kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 110-651

Előfizetési díj egy évre 4.— P, amely beküldhető a 30.400 számú postatakarékpénztári folyószámlára — (csekk-tulajdonos: Unitárius Egyházközség, Budapest).

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség A „Hivatalos rész” c. rovat a Magyarországi Unitárius Egyház bármelyik szerve által beküldött hivatalos közleményt tartalmazza

Utánaküldés kizárva!

Uj cím: